

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

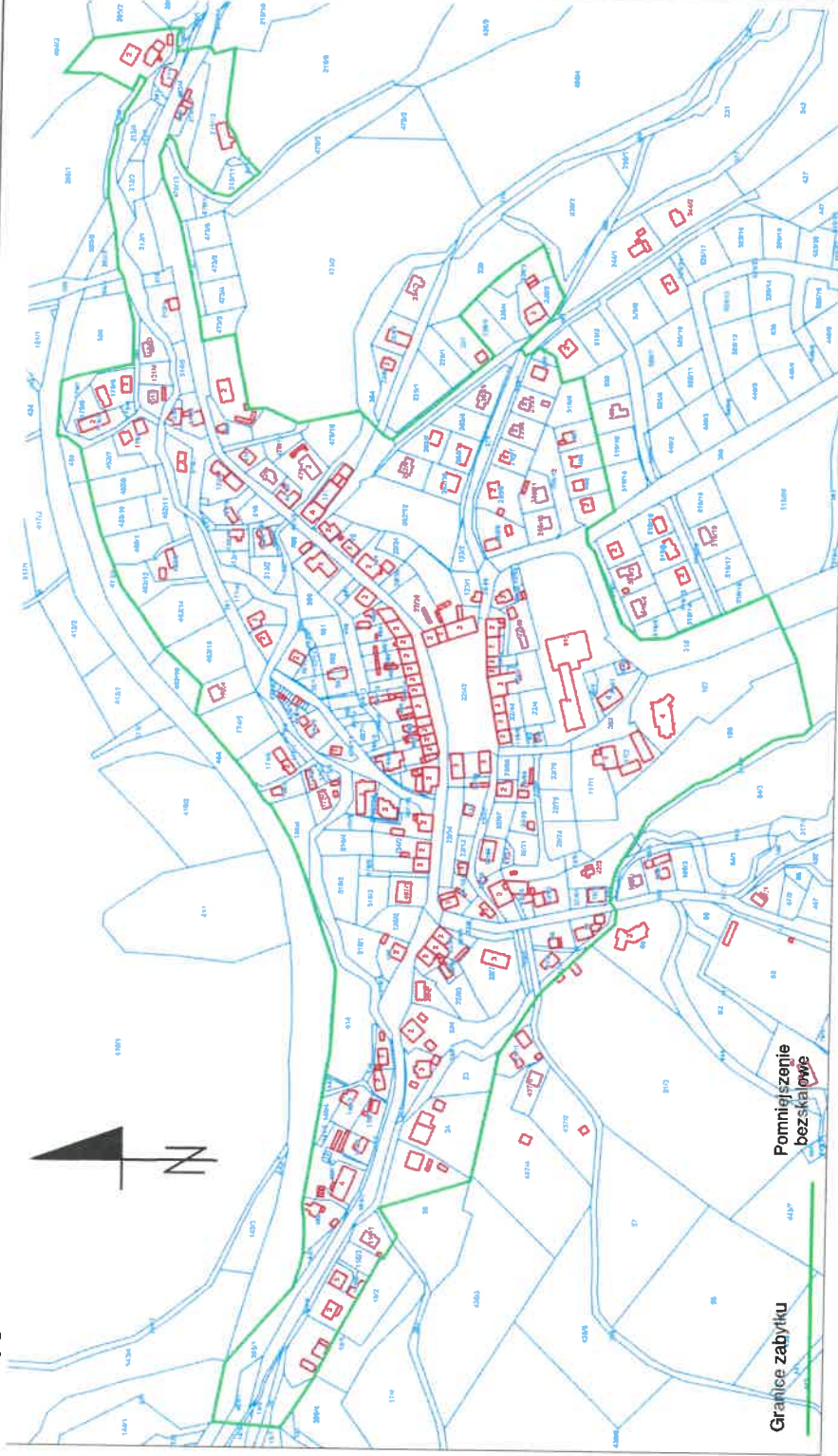
1. Nazwa

2. Czas powstania

HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY LEWINA KŁODZKIEGO

XIII w.

9. Materiały graficzne



3. Miejscowość

LEWIN KŁODZKI

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **LEWIN KŁODZKI**

6. Współrzędne geograficzne

50° 24' 20.262" N 16° 17' 22.653" E

7. Użytkowanie obecne

**MIESZKALNE
WYPOCZYNKOWA**

8. Stan zachowania

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Lewyn, Levinici, Lewin, Levinice, Levin, Hummelstadt

HISTORIA: Pierwsza udokumentowana wzmianka o L. pochodzi z 1213 r. Jednak niektórzy badacze sądzą, że pierwsze osadnictwo na terenie dzisiejszego L. datuje się na koniec X w. Kiedy to w okolicy powstała drewniana strażnica, wokół której z czasem zaczęło osiedlać się chłopstwo oraz kupy. W roku 1340 osada jest już wzmiankowana jako parafia należąca do dekanatu w Dobruście. W zachowanych źródłach brak jest dokładnej informacji kiedy L. uzyskał prawa miejskie – przyjmuje się być może w okresie 1401-1415. W 1491 r. znajdował się już w mieście szpital oraz szkoła. W 1428 r., podczas wojen husyckich, miasto zostało zniszczone. Obudowane w II poł. XV w., do XVI w. wchodziło w skład tzw. państewka homolskiego (wraz z Dusznikami-Zdroj i 21 okolicznymi wsiami). W 1576 r. strawione przez pożar; wiadomo również, że w tym okresie zamieszkiwało tu 22 gospodarzy płacących podatki kościelne. W roku 1746 żyło w L. 156 mieszczan, a wśród zabudowy wyróżnić można było kościół, kaplicę, bielnik, stację pocztową i 5 młynów wodnych. Kolejny wielki pożar strawił drewnianą zabudowę w 1772 r. Pomimo kataklizmów L. ponownie odbudował się (już głównie w formie murywanej) stając się jednym z ośrodków tkactwa chatupniczego na ziemi kłodzkiej – odnotowano tu 156 tkaczy, 186 krosien oraz 81 innych rzemieślników. XIX w. przyniósł upadek gospodarczy, który udaje się pokonać w połowie wieku. Rozwój i bogactwo mieszkańcom przyniosło ponownie tkactwo, doprowadzenie linii kolejowej (1903 r.) oraz bliskość dwóch uzdrowisk. W latach 1945-46 L. stracił prawa miejskie, stając się gminą wiejską.

Po 1945 r. wystąpiły niewielkie zmiany w krajobrazie; L. posiada typowo miejski układ – z centralnym czterobocznym placem na planie prostokąta i wyprowadzonymi z niego ulicami; kościół wraz z cmentarzem usytuowany nieco w oddali, na południe od rynku; miasto nie posiadało nigdy fortyfikacji obronnych.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

16 lipca 2023 r.

Adamina Modrzejewska

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość LEWIN KŁODZKI	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY LEWINA KŁODZKIEGO	6. Zawartość załącznika ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE: ŹRÓDŁA I LITERATURA
2. Gmina LEWIN KŁODZKI		
3. Powiat KŁODZKI		
4. Województwo DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- a) przekształcenie zachowanego historycznego układu urbanistycznego spowodowanego niekontrolowanym rozwojem
- a) przebudowa i niezgodne z doktryną konserwatorską prace remontowe historycznej zabytkowej zabudowy

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- a) Zachowanie dominanty jaką jest kościół pw. św. Michała Archanioła, leżący na wzgórzu
- b) Zachowanie charakterystycznego układu urbanistycznego – w tym środek rynku opartego o literę X wraz z osiowo ulokowanymi pomnikami i fontanną
- c) Zachowanie krajobrazu wokół historycznego wiaduktu kolejowego
- d) budowa nowych obiektów z zastosowaniem materiałów występujących w budownictwie lokalnym oraz z zachowaniem cech charakterystycznych dla ziemi kłodzkiej
- e) prace remontowe i modernizacyjne przy historycznej zabudowie mieszkalnej i gospodarczej należy prowadzić z zachowaniem i poszanowaniem oryginalnej substancji zabytkowej
- f) remont nawierzchni i ciągów komunikacyjnych przy zastosowaniu materiałów historycznych
- g) zachowanie historycznie ukształtowanej zieleni
- h) prace przy obiektach zabytkowych należy prowadzić w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Czerwiński J., Chanas R., *Dolny Śląsk – przewodnik*, Warszawa 1977.
Kögler J., *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, Bd. 1, *Die Stadt- und Pfarrechroniken von Lewin, Mittelwalde, Wünschelburg, Neurode, Wilhelmsthal*, 1992.
Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
Mader W., *Chronik der Stadt Lewin*, Lewin 1903.
Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 13, *Góry Stołowe*, Warszawa 1996.
Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, Bd. 9, Brieg 1789.

Kartografia

Messtischblatt Lewin (in Niederschles.) 5563 [alt Nr 3242], ok. 1919 r.

Opracowanie załącznika:

(data i podpis)

16 lipca 2023 r.

Adamina

Modrzejewska

